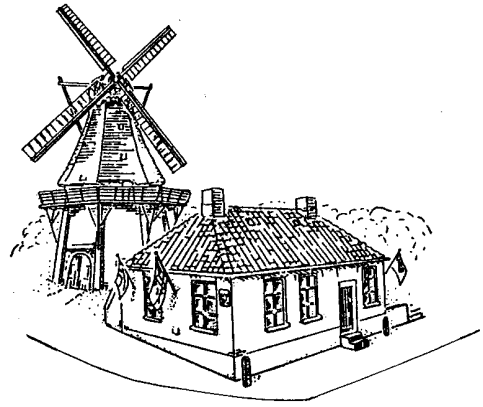

De Liefde

Nieuwsbrief van de koren- en pelmolen
De Liefde te Uithuizen (Gr.)
17^e uitgave - winter 2005/2006

De koren- en pelmolen *De Liefde* in het jaar 2005

Het jaar 2005 heeft zich voor de molen gekenmerkt als een rustig jaar, zonder opvallende ups and downs. Een persoonlijke 'uitschieter' was er wel, want op 1 juli vierde ik het eerste lustrum van het vrijwillig molenaar zijn op de molen *De Liefde* te Uithuizen.

Ook dit jaar stond de molen op enkele dagen extra in de belangstelling en wel op 14 mei tijdens de nationale molen- en gemalendag en op 10 september tijdens de nationale monumentendag. Op deze dagen bezochten respectievelijk 34 en 28 bezoekers de molen. Op 25 juni werd de jaarlijkse dag "*Rondom de Molen*" gehouden, door de Handelsvereniging Uithuizen georganiseerd, i.s.m. de VVV. Hieraan namen diverse middenstanders en enige verenigingen deel. Onderin de molen was een stand van het *Groninger Molenarchief* ingericht met fotoboeken en veel digitaal materiaal. Ca. 200 bezoekers toonden die dag hun belangstelling.

In 2005 was ik 95 dagen in de molen werkzaam, toch kon, i.v.m. het weer, niet alle dagen gedraaid worden. Voor het nog steeds voortdurend onderzoek naar

de geschiedenis van de Uithuizer molens was ik gedurende 21 dagen werkzaam in een viertal (molen) archieven.

Daarnaast nam ik deel aan enige molenexcursies en bezocht ik vele molens in binnen- en buitenland. In het begin van het jaar draaide ik tevens een aantal keren op de molen *Windlust* te Zandweer, i.v.m. ziekte van de molenaar.

In de molen *De Liefde*, verrichtte ik diverse onderhoudsklussen en enige kleine reparaties, zoals het dichtmaken van drie gaten in de meelring van het nog in gebruik zijnde maalkoppel.

Op verzoek van enige particulieren heb ik 400 kilo tarwe en 200 kilo gerst gemalen.

Een schildersbedrijf verfde met een hoogwerker de reeds lang eraan toe zijnde staart, schoren en spruiten. Toch bleef nog veel liggen, zodat

ik enige cruciale zaken, zoals de kistramen zelf van een likje verf voorzag.

De ca. zes meter lange gietijzeren as, boven in de molen, werd weer enige centimeters naar voren getempeld en op de kapzolder werd een luik geplaatst. Op de steenzolder werd ter beveiliging van de bezoekers een hekje getimmerd.

De teller waarmee het aantal omwentelingen van het wiekenkruis wordt vastgesteld, stond aan het eind van het jaar op 541824. Daaruit blijkt dat het wiekenkruis in 2005 in totaal 120324 omwentelingen heeft gemaakt. Het aantal uren waarin de molen draaide bedroeg 328.

Twee keer was de molen het decor voor een mooie huwelijksreportage en één keer werd de molen bezocht door een groep t.g.v. een zilveren bruiloft.

Bezoekers

Het bezoek aan de molen *De Liefde* was in 2005 hoger dan in voorgaande jaren. De grote toeloop tijdens de dag "Rondom de molen" maakte een exacte telling op die dag onmogelijk, zodat het geschat jaartotaal daardoor op een aantal van 800 komt. De bezoekers kwamen o.a. uit Afrika, Australië, Italië, Canada, Costa Rica, Israël, Duitsland, Frankrijk, Japan, Hongarije, Iran, Kroatië, Macedonië, Nederland, Nieuw Zeeland, Oostenrijk, Polen, Roemenië, Slowakije, U.S.A. en Zwitserland. Ook veel mensen uit Uithuizen en diverse collega-molenaars uit het land bezochten de molen.

Werkzaamheden op het molenerf

In de loop van de vijf jaren waarin ik werkzaam ben op de molen *De Liefde*, was de begroeiing langs de oprit naar de molen zo sterk opgerukt, dat het over het pad groeide. Dit heb ik een halve meter terug gesnoeid, zodat de oprit beter is schoon te houden. Ook het mos tussen de stenen in de beide opritten heb ik voor een groot deel weg gekrabd. De begroeiing aan de westzijde van de molen bestaat uit struiken en een kastanjeboom. Deze laatste sloeg al met z'n takken tegen de stelling, en begon dus een potentieel gevaar te vormen. Met behulp van een stokzaag gelukte het mij enige takken uit de top te zagen.

Deelname aan de Kerstfair bij de Menkemaborg

Tijdens de goed bezochte Kerstfair bij de Menkemaborg presenteerde ik de oude molen *De Liefde* middels moderne technieken. Op een computerscherm toonde ik m.b.v. van een Powerpoint-presentatie circa 80 foto's van de molen uit de periode 1900 tot 2005.

Maar ook de meegebrachte mappen met informatie over de molen werden bekeken. Een blikvanger vormde het 150 cm hoge model van de molen gemaakt door de heer J. J. van Bruggen te Bedum. Vele kinderen constateerden dat de molenaar thuis was want het licht brandde immers in de molen . . .

Rectificatie

In de vorige nieuwsbrief, nr. 16, schreef ik een artikel over de locatie van de molen *De Liefde*. Hierin vermeldde ik dat er in 1920 een kaart werd getekend t.b.v. de aan te leggen riolering in Uithuizen. Dit jaartal is onjuist en moet zijn: 1905.

Als de molen maalt
Dan gaat het naar mijn
zin
Als de molen stille staat
Dan is er geen gewin

*Tekst in de molen De Liefde,
geschreven op een korbeel.*

De Ommelander vlag

Sommige bezoekers vroegen zich af waarom ik de 'Friese vlag' vanaf de stelling liet wapperen. Als antwoord liet ik hen nogmaals goed naar de vlag kijken, zodat ze konden constateren dat het harten waren in de vier witte banen en niet plompebladen. Het is dan ook niet de Friese vlag, maar de Ommelander vlag die ik gebruik.

Deze vlag is afgeleid van het wapen van de Ommelanden, een zilveren schild met daarop drie schuine blauwe balken en elf rode harten.

Dit wapen is in 1582 ontstaan als symbool van de onafhankelijkheid van de Ommelanden, onafhankelijk van de toen zo machtige stad Groningen.

De elf rode harten in vlag en wapen stellen de onderkwartieren van de drie Ommelanden voor, t.w. vier in het Westerkwartier: Vredewold, Langewold, Humsterland en Middag, vijf in het Hunsingo: de Marne, Halfambt, Oosterambt, Ubbega en Innersdijk en twee in Fivelingo: Hogeland en Duurswold.

Het schild is naderhand opgenomen in het wapen van de provincie Groningen, waarvan ook het schild van de stad Groningen deel uitmaakt - samen dus Stad en Ommelanden.

Het wapen van de Ommelanden vertoont weliswaar overeenkomsten met de Friese vlag, toch dateert die pas uit de 19e eeuw.

De koren- en pelmolen te 't Lage van de Weg

Het is algemeen bekend dat er in het buurtschap 't Lage van de Weg (ten westen van Uithuizen) een molen heeft gestaan. Toch is hierover nooit een publicatie verschenen en dus verrichtte ik enig onderzoek, hetgeen zal leiden tot een artikel in *De Nieuwe Zelfzwichter* en in het blad van de *Historische Kring Noordelijk Hunsingo*. Hieruit vermeld ik in beknopte vorm het volgende.

In 1859 kocht Machiel Derks Mulder een huis en perceel aan de Bovenhuizen te Uithuizen. Tevens vroeg hij een vergunning aan voor de bouw van een molen, ongeveer op de plaats van het adres Bovenhuizen 23, aan de zuidzijde van de weg Uithuizen-Usquert.

De brieven die hierover tussen B. en W. van Uithuizen en Gedeputeerde Staten van Groningen werden uitgewisseld zijn bewaard gebleven en geven een interessante kijk op de bouw van deze molen.

Lang heeft Mulder de molen niet gehad, want in 1868 verkoopt hij hem aan Siert Freerks Riepma.

Reeds na zeven jaren besluit ook Riepma te stoppen met het molenbedrijf, en in een advertentie in de *Provinciale Groninger Courant* van dinsdag 15 juni 1875 biedt hij de molen te koop aan.

Maandag den 28sten Junij 1875 des namiddags te 5 uur, ten huize van den kastelein J. BOS, in het Lege van den Weg te Uithuizen, zal er door den heer S. RIEPMA, publiek worden te koop gepresenteerd:

Een voor weinige jaren geheel nieuw getimmerde PEL- en KORENMOLEN, (21 M., 9 dM., 2½ cM. vlugt) met de daar nevenstaande MOLENAARSWONING, met de vaste beklemming van derzelve erf en grond, groot ruim 17 are; staande en gelegen in het het Lege van den Weg te Uithuizen.
Een gedeelte van het koopschat kan overblijven staan. Dr. A. M. Weremeus Buning, notz.

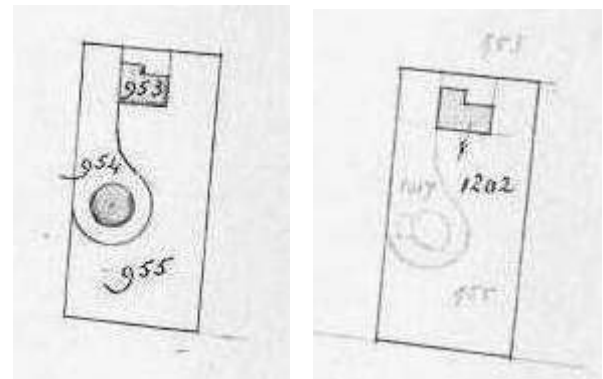
De molen werd voor afbraak verkocht, zoals uit diverse bronnen blijkt. Riepma verkoopt ook het huis en wel op 1 oktober 1875 aan Marten Willems Sietzema.

In de koopakte hiervan wordt nadrukkelijk het volgende vermeld: "Onder voorschreven vastgoed is niet begrepen en wordt niet mede verkocht, de op het heem nog aanwezige

molen ringmuur met hetgeen daartoe behoort."

Een interessante bron is te vinden in het kadaster. Op enige kadastrale hulpkarten bij de minuutplan van de gemeente Uithuizen, Sectie E, is de geschiedenis van de molen te 't Lage van de Weg eveneens af te lezen.

De linker kaartuitsnede toont de situatie in 1860 en de rechter in 1876.

In de bijbehorende kadastrale legger over het jaar 1876 staat bij het betreffende legger-nummer vermeld: "slooping". En in de *Verlagen van de toestand der gemeente* over het jaar 1875 komt de molen niet meer voor.

Een aardig gegeven rond de geschiedenis van de molen is het feit dat Hindrik Derks Mulder, eveneens afkomstig van Heveskes en een vijf jaar jongere broer van Machiel Derks Mulder, in 1866 de oude standerdmolen te Uithuizen kocht. Hindrik Derks liet "de olle rogkaast" afbreken en vervangen door de huidige achtkante bovenkruier *De Liefde* en deze voorzien van enige koppels maalstenen en twee pelstenen. De uitbreiding van deze maalen pelmogelijkheid op een molen die reeds een klantenkring had, zal ongetwijfeld een geduchte concurrerende factor zijn geweest en mede bepalend voor de korte levensduur van de molen te 't Lage van de Weg.

Het *Belastingboek* en de *Index* zijn nog verkrijgbaar

Zowel het boek *De belasting op het gemaal in Stad en Ommelanden 1594 -1856*, als de bijbehorende *Index op plaatsnamen* zijn nog bij mij verkrijgbaar.

Ook bij de VVV te Uithuizen is het boek nog te koop, en zo ook bij enige boekhandels in de stad Groningen. De prijs van het boek bedraagt € 20,--, doch is bij de boekhandel soms aanmerkelijk duurder. Tevens is het boek te bestellen door overmaking van € 23,75 (dit is inclusief emballage en portokosten) op één van de onderstaande rekeningnummers, onder vermelding van "boek gemaal" en uw adres.

De index op het boek kost afgehaald € 3,50. Hij kan tevens worden besteld door overmaking van € 5,00 (dit is inclusief porto) op Postbank nr. 141 58 11 of Rabobank nr. 3730 49 668 t.n.v. B. D. Poppen, Uithuizen, onder vermelding van "index" en uw adresgegevens. Index + boek kost € 27,25.

Agenda 2006

- 18 maart jaarvergadering
Vereniging **De
Hollandsche Molen**
5 mei *Hemelvaartsdag*
de molen **De Lelie** te
Eenrum draait
13 mei **Nationale molen en
gemalen dag**

- 5 juni 2^e *Pinksterdag*
**Deutscher
Mühlentag**
10/11 juni **Groninger
molenweekend**
veel molens draaien
op zaterdag, sommige
ook op zondag
17 juni **Open dag** van de
molen *De Liefde*
22 juli **Open dag** van de
molen *De Liefde*
19 augustus **Open dag** van
de molen *De Liefde*
26 augustus
Drentse molendag
9 september
**Nationale Open
Monumentendag,
tevens Friese en
Overijsselse
molendag**

Bezoektijden

Naast de vermelde data van de open dagen is de molen *De Liefde* met name in de zomermaanden op vaste dagen te bezoeken en wel: iedere dinsdag en donderdag van 10-16 uur en vaak ook op zaterdag van 13-16 uur.

In de wintermaanden is de molen i.v.m. archiefwerkzaamheden of weersomstandigheden niet altijd geopend. Wenst u dan een bezoek aan de molen te brengen, dan is het raadzaam tevoren een afspraak te maken. Dit geldt ook wanneer u de molen op een andere, willekeurige dag wilt bezoeken. Een afspraak maken kan zowel per email: b.poppen@net.hcc.nl als per telefoon: 0595 43 48 25.

Molenhomepage opnieuw uitgebreid

Door toevoeging van een "Sitemap" is het voor de bezoekers van de homepage over de molen *De Liefde* aanmerkelijk gemakkelijker geworden in één oogopslag te zien wat er allemaal op de homepage is te vinden.

Voor degenen die zoeken naar een molenboek is op de betreffende pagina een lijst met 137 titels te vinden. Daarnaast worden 23 Nederlandse, 1 Duitse en 3 Belgische molentijdschriften vermeld. Maar ook aspecten zoals de techniek in een molen, de opleiding tot vrijwillig molenaar, de molenfolklore en molentips worden beschreven. En voor genealogiegeïnteresseerden is er ook het een en ander te vinden.

Het adres van de molenhomepage is:

[http://web.inter.nl.net/
hcc/B.Poppen](http://web.inter.nl.net/hcc/B.Poppen)

Colofon

Tekst, opmaak en samenstelling van deze nieuwsbrief: Bob Poppen
vrijwillig molenaar

Reacties: Ripperdadrift 16,
9981 LH Uithuizen
of per email:
b.poppen@net.hcc.nl